

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam sú závažným problémom krajín celého sveta. Z tohto dôvodu je dôležité rozvíjanie všetkých foriem spolupráce daňových správ členských aj nečlenských krajín Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Kľúčovým prvkom tejto spolupráce je výmena informácií.

Od roku 2012 sa politický záujem čoraz viac zameriaval na príležitosti, ktoré ponúka automatická výmena informácií. Automatická výmena informácií predstavuje systematické a pravidelné oznamovanie vopred určených informácií bez predchádzajúcej žiadosti vo vopred určených pravidelných lehotách. Po zavedení automatickej výmeny informácií o finančných účtoch v roku 2014, automatickej výmeny správ podľa jednotlivých štátov (CbCR) v roku 2016 a automatickej výmeny informácií o príjmoch dosahovaných prostredníctvom digitálnych platforiem v roku 2021 sa na globálnej úrovni upriamila pozornosť na výzvy súvisiace so vznikom alternatívnych spôsobov platby a investovania, ako sú kryptoaktíva a elektronické peniaze.

V dôsledku vlastností kryptoaktív je mimoriadne náročné odsledovať zdaniteľné udalosti v cezhraničných situáciách. Nedostatočné oznamovanie príjmov z investícií do kryptoaktív vedie k výpadku daňových príjmov štátov. Používatelia kryptoaktív sú vo výhodnejšom postavení v porovnaní s tými, ktorí do kryptoaktív neinvestujú. V snahe vyriešiť túto regulačnú medzeru a zabezpečiť splnenie cieľa daňovej spravodlivosti ako aj lepší a efektívnejší výber daní bola prijatá smernica Rady (EÚ) 2023/2226 zo 17. októbra 2023, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní (Ú. v. EÚ L, 2023/2226, 24.10.2023), tzv. smernica DAC8 (ďalej len „smernica (EÚ) 2023/2226“). Smernica (EÚ) 2023/2226 nadväzuje na súbežnú prácu v rámci OECD a vychádza zo schváleného štandardu pre výmenu informácií na daňové účely v súvislosti s kryptoaktívami (rámec CARF), vrátane modelovej dohody príslušných orgánov a rozšírenia rozsahu pôsobnosti spoločného štandardu oznamovania (CRS). Hlavný rozdiel medzi smernicou (EÚ) 2023/2226 a rámcom CARF spočíva v tom, že smernica (EÚ) 2023/2226 v definičnej časti využíva európsku reguláciu týkajúcu sa poskytovateľov služieb kryptoaktív upravenú v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1114 z 31. mája 2023 o trhoch s kryptoaktívami a o zmene nariadení (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 a smerníc 2013/36/EÚ a (EÚ) 2019/1937 (Ú. v. EÚ L 150, 9.6.2023) v platnom znení. V súlade s bodom 9 odôvodnenia k smernici (EÚ) 2023/2226 sa v prípade nejasností pri ukladaní povinností oznamujúcim poskytovateľom služieb kryptoaktív budú v prípade potreby používať komentáre týkajúce sa modelovej dohody medzi príslušnými orgánmi pre účely automatickej výmeny informácií o kryptoaktívach (CARF) a k dodatku k spoločnému štandardu oznamovania (CRS), ktoré vypracovala OECD. Tieto komentáre budú slúžiť ako zdroj názornej ukážky alebo výkladu s cieľom zabezpečiť jednotnosť pri uplatňovaní v rámci členských štátov Európskej únie (ďalej len „členské štáty EÚ“).

V súlade so smernicou (EÚ) 2023/2226 návrh zákona v čl. I zavádza povinnosť pre poskytovateľov služieb kryptoaktív oznamovať finančnej správe informácie o kryptoaktívach slúžiacich na platobné a investičné účely, ktoré bude finančná správa ako príslušný orgán vymieňať s príslušnými orgánmi členských štátov EÚ a zmluvných štátov podľa medzinárodnej dohody, ktorou je Dohovor o administratívnej pomoci v daňových záležitostiach. Rozširuje sa taktiež rozsah pôsobnosti automatickej výmeny o finančných účtoch aj na elektronické peniaze a digitálne meny centrálnych bánk v súlade s aktualizáciou spoločného štandardu oznamovania (CRS). Lehota na zaslanie informácií finančnej správe je stanovená v súlade s lehotou na

automatickú výmenu informácií o finančných účtoch a výmena medzi príslušnými daňovými orgánmi bude prebiehať do 9 mesiacov po oznamovanom období.

Transpozícia smernice (EÚ) 2023/2226 si vyžiada taktiež úpravu existujúceho všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým je vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 446/2015 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti preverovania finančných účtov oznamujúcimi finančnými inštitúciami v znení neskorších predpisov, s cieľom rozšíriť úpravu o podrobnosti týkajúce sa postupov preverovania pri automatickej výmene informácií o kryptoaktívach.

V čl. II sa mení a dopĺňa zákon č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov, v ktorom sa upravuje rozsah povinnosti zachovávať mlčanlivosť pri výkone činnosti daňového poradcu nadväzne na úpravy smernice (EÚ) 2023/2226, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-623/22 Belgian Association of Tax Lawyers a i. v. Premier ministre/Eerste Minister a odporúčenia OECD z partnerského hodnotenia (peer review) Slovenskej republiky pre účely výmeny informácií na požiadanie v zmysle medzinárodného štandardu.

V čl. III návrh zákona obsahuje doplnenia a spresnenia vyplývajúce zo smernice (EÚ) 2023/2226, ktoré sa dotýkajú existujúcich druhov automatických výmen daňových informácií obsiahnutých v smernici Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS (Ú. v. EÚ L 64, 11.3.2011) v platnom znení, tzv. smernica DAC (ďalej len „smernica (EÚ) 2011/16/EÚ v platnom znení“). Táto smernica poskytuje základný právny rámec pre administratívnu spoluprácu a výmenu informácií medzi príslušnými orgánmi (daňovými správami) členských štátov EÚ. V rámci smernice (EÚ) 2011/16 v platnom znení sú zapracovávané kľúčové medzinárodné štandardy OECD a v niektorých oblastiach smernica (EÚ) 2011/16 v platnom znení možnosti spolupráce medzi členskými štátmi EÚ ďalej rozširuje. Smernica (EÚ) 2011/16 v platnom znení bola viackrát novelizovaná¹ z dôvodu rozširovania medzinárodných štandardov automatickej výmeny informácií. V rámci týchto noviel bola postupne zavedená automatická výmena týkajúca sa finančných účtov (DAC2), cezhraničných záväzných stanovísk (DAC3), správ podľa jednotlivých štátov (DAC4), cezhraničných potenciálne agresívnych daňovo-plánovacích schém (DAC6) a príjmov predávajúcich dosahovaných prostredníctvom digitálnych platforiem (DAC7).

¹ Smernica 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní (DAC) bola zmenená týmito právne záväznými aktmi Európskej únie:

- Smernica Rady (EÚ) 2014/107 z 9. decembra 2014, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní (Ú. v. EÚ L 359, 16.12.2014) (DAC2)
- Smernica Rady (EÚ) 2015/2376 z 8. decembra 2015, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní (Ú. v. EÚ L 332, 18/12/2015) (DAC3)
- Smernica Rady (EÚ) 2016/881 z 25. mája 2016, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní (Ú. v. EÚ L 146, 3.6.2016) (DAC4)
- Smernica Rady (EÚ) 2016/2258 zo 6. decembra 2016, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o prístup daňových orgánov k informáciám získaným v rámci boja proti praniu špinavých peňazí (Ú. v. EÚ L 342, 16.12.2016) (DAC5)
- Smernica Rady (EÚ) 2018/822 z 25. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu (Ú. v. EÚ L 139, 5.6.2018) (DAC6)
- Smernica Rady (EÚ) 2020/876 z 24. júna 2020, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ s cieľom riešiť naliehavú potrebu odkladu určitých lehôt na podávanie a výmenu informácií v oblasti daní v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 204, 26.6.2020)
- Smernica Rady (EÚ) 2021/514 z 22. marca 2021, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní (Ú. v. EÚ L 104, 25.3.2021) (DAC7)

Smernica (EÚ) 2023/226 rozširuje rozsah automatickej výmeny cezhraničných záväzných stanovísk aj o stanoviská vydané určitej skupine „majetných“ fyzických osôb, rovnako sa dopĺňa nová kategória príjmov týkajúca sa dividend vyplatených na iný ako správcovský účet, ktorú si budú daňové správy automaticky vymieňať a posilňuje sa poskytovanie daňových identifikačných čísel v rámci všetkých druhov automatických výmen v záujme uľahčenia jednoznačnej identifikácie daňovníkov.

Zmeny v predkladanom návrhu zákona obsahujú taktiež úpravy vyplývajúce zo skúseností z aplikačnej praxe a procesu partnerského hodnotenia (peer review) Slovenskej republiky v rámci OECD v oblasti daňovej transparentnosti a výmeny daňových informácií, ako aj pripomienok Európskej komisie.

Predkladaný návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, so zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh zákona má pozitívno-negatívne vplyvy na štátny rozpočet a podnikateľské prostredie, pozitívny vplyv na informatizáciu spoločnosti a nemá sociálne vplyvy, vplyv na životné prostredie, vplyv na služby verejnej správy pre občana, a ani vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Dátum účinnosti sa navrhuje 1. januára 2026, okrem čl. III bodu 15 § 8 ods. 9 a bodov 20 a 28, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2028 a čl. III bodu 8, ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2030.